

Faculteit Sociale Wetenschappen
 Academiejaar 2013-2014
 Januari 2014

Naam :
 Voornaam :
 Studentennummer :
 Opleiding:

Schriftelijk examen

Prof. R. Laermans
SA020 SOCIOLOGIE

1. Wat denk je van de volgende stelling: 'Goffmans dramaturgische visie ligt in het verlengde van het interpretatief cultuurbegrip'? (antwoord max. ½ blz., vraag op 4 punten)

- **0,5 punt** voor de omschrijving van het interpretatief cultuurbegrip (mogelijkheden tot actieve betekenisgeving van de werkelijkheid & zinvolle communicatie met anderen via symbolen) + in de lijn van Weber
- **0,5 punt** voor de omschrijving van Goffmans dramaturgische visie (actoren die een sociale rol spelen naar analogie met de acteur: impression management, expressiebeheersing, frontstage versus backstage,...)
- **3 punten** voor de link tussen Goffman en het interpretatief cultuurbegrip:
 - o **1,5 punt: beide focussen op actieve betekenisgeving**, i.e. (bij Goffman:) zelfbewuste strategische actoren doen aan impression management (ev. link met doelrationeel handelen, Weber). De actoren worden niet van bovenaf door cultuur gedetermineerd (= mentalistisch cultuurbegrip), maar geven reflexief betekenis aan de rol die ze spelen, wat aansluit bij de idee van cultuur als repertoire van individuele betekenis mogelijkheden. Daarbij is er wel bij Goffman de mogelijkheid om aan het 'zelf'/de rol die men speelt op de frontstage een andere betekenis te geven dan backstage.
 - o **1 punt: symbolen** worden ingezet om betekenis te communiceren (symbolische communicatie), zo ook bij Goffman: op de front-stage wordt er gebruik gemaakt van symbolen zoals kleding, taal, attributen.... Uiterlijk voorkomen en expressie zijn belangrijk om een boodschap te communiceren
 - o **0,5 punt: beide perspectieven leggen de nadruk op culturele hulpbronnen/resources** ('gereedschapskist') die gebruikt worden om een rol geloofwaardig te spelen. Cultuur is zowel constraining als enabling.
- *extra 0,5* (extra = indien de student nog niet alle punten heeft): zelfpresentatie – link met Benvenistes visie op het woordje 'ik' (subjectiviteit is symbolisch gemedieerd)
- *extra 0,5*: Goffman wijst op het belang van het team voor de performance. Ook voor de interpretatieve visie is het samenhandelen belangrijk.
- *extra 0,5*: bij beide een nadruk op classificatie en taal, zij het minder bij Goffman (bij Goffman gebeurt dit op basis van het spelen van een rol, bvb man-vrouw onderscheid wordt door expressie, kleding e.d. in de praktijk gebracht). Bij Goffman is er ook minder aandacht voor taal, meer aandacht voor het hele plaatje via de focus op zelfpresentatie.

Faculteit Sociale Wetenschappen
 Academiejaar 2013-2014
 Januari 2014

Naam :
 Voornaam :
 Studentennummer :
 Opleiding:

2. Hoe zou een door Weber geïnspireerde socioloog het gedrag van een profvoetballer tijdens een voetbalwedstrijd beschrijven? (antwoord max. ½ blz., vraag op 4 punten)

- Weber staat voor een **begrijpende of interpretatieve sociologie** = achterhalen van de motieven achter betekenisvol handelen = **actorcentrisme: 0.5 punt**
- voor het achterhalen van motieven of beweegredenen stelt Weber voor om te werken met ideaaltypen die op meerdere individuen slaan, waarbij hier het **ideaaltype van doelrationeel handelen** van toepassing is, i.e. doordacht gebruik van middelen + oog voor neveneffecten bij het streven naar een doelpunt of 'willen winnen': **1 punt**
- het gemotiveerde, doelrationele handelen van profvoetballers zorgt tijdens een wedstrijd tevens voor een wederzijdse oriëntatie op elkaar = **sociaal handelen: 0.5 punt**
- Weber is tevens een mede-grondlegger van het **interpretatieve cultuurbegrip**, i.e. we moeten er vanuit gaan dat mede op basis van hun handelingsmotieven mensen elkaars handelen gedurig interpreteren (bijv. 'de ander wil mij langs links passeren'): **0.5 punt**
- dit speelt ook allemaal bij Webers beantwoording van **de sociale orde-vraag**: de doelrationeel of strategisch handelende prof-voetballer handelt naar anderen toe vanuit de verwachting dat ook zij doelrationeel handelen met het oog op scoren/winnen (de berekeningen van de tegenstander worden in de eigen berekeningen mee verdisconteerd): **0.5 punt**
- **0, 0.5 of 1 punt** in de mate dat bovenstaande elementen effectief worden verbonden met het opgegeven **voorbeeld**.

MEERKEUZEVRAGEN

- 1) Van functionele differentiatie is sprake wanneer:
 - a. meerdere functies binnen de maatschappij bestaan
 - b. meerdere functionele vereisten binnen de maatschappij bestaan
 - c. meerdere functionele equivalenten binnen de maatschappij bestaan
 - d. geen van het voorgaande**
- 2) Wanneer we vanuit Bourdieus klassenmodel kijken naar de beroepen van succesvol ondernemer en museumdirecteur, stellen we vast dat ze
 - a. de positiebekleders dezelfde habitus delen
 - b. beide behoren tot de dienstenklasse ('service class')
 - c. binnen verschillende klassenfracties vallen**
 - d. een analoge kapitaalstructuur vertonen
- 3) Eenverre bekende bij zijn of haar verjaardag feliciteren, is een voorbeeld van
 - a. een moet-verwachting
 - b. een zede
 - c. een collectief ritueel
 - d. een gebruik**
- 4) Egoïstische zelfmoord doet zich voor wanneer de sociale controle vooral tekort schiet op het vlak van
 - a. negatieve externe sancties
 - b. positieve externe sancties
 - c. negatieve interne sancties
 - d. positieve interne sancties**

Deze vraag is komen te vervallen wegens een lage time-toets correlatie, mede te wijten aan het feit dat ook alternatief b als juist zou kunnen worden beschouwd.

Faculteit Sociale Wetenschappen

Naam :

Academiejaar 2013-2014

Voornaam :

Januari 2014

Studentennummer :

Opleiding:

- 5) In de zorgsector komt het wel eens voor dat zij die dicht bij cliënten of patiënten staan, zoals verpleegsters, het moeilijk hebben om richtlijnen 'van bovenaf' zonder meer door te voeren. Het heet dan dat zoiets 'de relatie met de cliënt of patiënt kan bezwaren'. Een socioloog zou hier spreken van
- a. een intern rolconflict**
 - rolambivalentie
 - een extern rolconflict
 - deviantie

- 6) Volgens Parsons zijn de basiseenheden van sociale systemen
- sociale posities
 - b. handelingen van rollenspelers**
 - geïnstitutionaliseerde verwachtingen
 - geïnstitutionaliseerde waarden

- 7) Een prof maakt een startende doctoraatsstudent wegwijs in het laboratorium waarbinnen hij de volgende vier jaar onderzoek zal doen. Indien je voor het meest specifieke begrip kiest, is dit een voorbeeld van
- secundaire socialisatie
 - b. rolsocialisatie**
 - acculturatie
 - enculturatie

Deze vraag is komen te vervallen wegens een zeer lage item-toets correlatie, mede te wijten aan het feit dat ook alternatief c als juist zou kunnen worden beschouwd.

- 8) Het fenomeen van bewuste zelfdwang komt neer op
- de werking van het 'me'
 - 'taking the attitude of the other'
 - de werking van het 'I'
 - d. een conversatie tussen 'I' en 'Me'**

- 9) In steeds meer landen, onder meer ook België, komt er wetgeving die zegt dat minstens 1/3 van de leden van de bestuursraden van bedrijven van het vrouwelijk geslacht moet zijn. Daarbij kan het gebeuren dat door een onvoldoende aantal geschikte kandidates een kleine groep van vrouwen relatief veel macht begint te cumuleren omdat hen meerdere bestuursposities toevallen. Deze situatie illustreert het begrip
- pervers effect
 - manifeste disfunctie
 - c. latente disfunctie**
 - geslachtsstratificatie

- 10) De objectieve dimensie van sociale ongelijkheid verwijst naar
- de sociale ladder, dus een ongelijke verdeling van aanzien of status
 - de maatschappelijke ladder, dus een ongelijke verdeling van waardering
 - c. de statusladder, dus een ongelijke verdeling van inkomen, diploma's en macht**
 - d. de sociale ladder, dus een ongelijke verdeling van schaarse en gewaardeerde goederen**

- 11) Het kapitalisme wordt volgens Marx gekenmerkt door
- de tegenstelling tussen twee klassen
 - b. meerwaardeproductie**
 - de tegenstelling tussen productiekrachten en -verhoudingen
 - ideologievorming

Faculteit Sociale Wetenschappen
 Academiejaar 2013-2014
 Januari 2014

Naam :
 Voornaam :
 Studentennummer :
 Opleiding:

- 12) Cruciaal voor een juist begrip van de relatief hoge mate van zelfcontrole die wij thans aan de dag leggen is
- a. de hoge mate van arbeidsdeling**
 - de afhankelijkheid van hoger geplaatsten
 - de hoge mate aan 'impression management'
 - de dominantie van doelrationaliteit
- 13) Welke uitdrukking past *niet* bij de idee van geslacht of gender, in specifieke zin:
- collectieve identiteit
 - b. seksuele arbeidsdeling**
 - culturele macht
 - stereotypen
- 14) Wie probeert te achterhalen of iets nog wel of niet eetbaar is
- doet aan etikettering
 - verricht symbolisch grenswerk
 - oefent definitiemacht uit
 - d. maakt een duale onderscheiding**
- 15) Een gehuwde vrouw die tevens sterk gelovig is, voelt zich aangetrokken tot een andere man. Ze geeft echter niet toe aan haar gevoelens. Bekeken vanuit Freuds model illustreert haar situatie
- een conflict tussen het realiteitsprincipe en het lustprincipe
 - de werking van het Ik
 - een conflict tussen het bewustzijn en het onbewuste
 - d. de werking van het Boven-Ik**
- 16) Geregistreerde werklozen die bijklussen 'in het zwart' verkiezen boven het actief zoeken naar werk, gedragen zich volgens de typologie van Merton
- deviant
 - ritualistisch
 - c. innovatief**
 - terugtrekkend
- 17) Mensen die een relatie beginnen, maken vaak snel eenvoudige gewoonten aan van het type 'ik slaap aan de linkerkant van het bed, jij slaapt aan de rechterkant'. Volgens Herbert Blumer is dat vooral een gevolg van
- de symbolisering van individuele intenties
 - b. de herhaalde bevestiging van situatiedefinities**
 - een gedeelde betekenisgeving
 - het op elkaar afstemmen van individuele 'handelingslijnen'
- 18) Bij het bestuderen van de sociale structuur binnen een sociaal verband zal een socioloog focussen op
- de verschillende sociale bindingen
 - de verschillende sociale posities
 - c. de verschillende sociale rollen**
 - de verschillende sociale posities en rollen

Deze vraag is komen te vervallen wegens een zeer lage item-toets correlatie, mede te wijten aan het feit dat ook alternatief d als juist zou kunnen worden beschouwd.

Faculteit Sociale Wetenschappen
Academiejaar 2013-2014
Januari 2014

Naam :
Voornaam :
Studentennummer :
Opleiding:

- 19) Bij het veranderen van de vrouwelijke mode vormen zgn. fashionista's de voorhoede: hun smaak over wat 'in' is, geldt als terecht en wordt daarom gevolgd. Dit fenomeen illustreert het sociologisch begrip
- a. **gezag**
 - b. stratificatie
 - c. invloed
 - d. macht
- 20) Welke van de onderstaande uitdrukkingen past niet meteen bij de idee van veralgemeende afhankelijkheid?
- a. globalisering
 - b. arbeidsdeling
 - c. **sociale cohesie**
 - d. sociale bindingen
- 21) Bij juridische of formele regels kunnen we in principe spreken van
- a. verwachtingsverwachtingen
 - b. **normatieve verwachtingen**
 - c. cognitieve verwachtingen
 - d. plichtverwachtingen
- 22) Carnaval is een typevoorbeeld van
- a. een herstelmechanisme
 - b. informalisering
 - c. een collectief ritueel
 - d. **een sociale ventielklep**
- 23) Welke begrip is *niet* bruikbaar voor de karakterisering van het domein van hedendaagse intieme verhoudingen?
- a. onderhandelingshuishouding
 - b. affectief handelen
 - c. **toegeschreven positie**
 - d. moreel individualisme
- 24) Het handelen van de ascetische protestant getuigt volgens Max Weber van een intrinsieke combinatie van
- a. waarderationaliteit en doelrationaliteit
 - b. **waarderationaliteit en zelfcontrole**
 - c. doelrationaliteit en zelfcontrole
 - d. waarderationaliteit en effectiviteit